

Gaelcholáiste Mhuire (A.G.)
An Mhainistir Thuaidh.
Corcaigh.

Fón : 021- 4307579
Fax : 021- 4288011
School Roll No. 62531H
email: info@gcm.ie

Polasaí Bí Cineálta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi Bealtaine 2025

Tá an polasaí seo glactha ag Bord Bainistíochta Ghaelcholáiste Mhuire A.G. chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus chun dul i ngleic léi.

Tá an polasaí seo ag teacht go hiomlán le riachtanais na cáipéise *Bí Cineálta: Nósanna Imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi i mBunscoileanna agus i nIar-bhunscoileanna, 2024.*

Aithníonn Bord Bainistíochta na scoile go ndéanann iompar bulaíochta dochar do chearta an dalta mar atá leagtha síos i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta an Linbh. Tá dualgas orainn ar fad, mar phobal scoile, oibriú le chéile chun iompar bulaíochta a chosc agus dul i ngleic leis, agus chun déileáil leis an tionchar diúltach a d'fhéadfadh a bheith aige.

Táimid tiomanta do chinntiú go mbíonn gach dalta inár scoil slán sábháilte ó dhíobháil agus go mbíonn leas ár ndaltaí i gcroílár gach gnímh atá á dhéanamh againn. Aithnímid an tionchar millteach a d'fhéadfadh iompar bulaíochta a imirt ar shaol ár ndaltaí, agus táimid go hiomlán tiomanta do chosc agus do shárú iompar den chineál seo.

Deimhnímid, de réir ár ndualgas faoin reachtaíocht comhionannais, go nglacfaidh muid gach céim réasúnta is féidir chun ciapadh daltaí nó foirne a chosc ar aon cheann de na naoi mbunús dlíthiúla: inscne, stádas pósta, stádas teaghlaigh, claonadh gnéasach, creideamh, aois, míchumas, cine agus ballraíocht sa phobal Lucht Siúil.

Sainmhíniú ar Bhulaíocht:

De réir *Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar Bhulaíocht* agus *Bí Cineálta: Nósanna Imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic Léi*, 2024:

“Is **iompar spriocdhírithe** é bulaíocht, cibé ar líne nó as líne, a **dhéanann dochar**. Is féidir leis an dochar sin a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Bíonn an t-iompar bulaíochta **ar siúl arís agus arís eile**, agus bíonn neamhchothromaíocht cumhachta i gceist idir beirt nó níos mó.”

Cuimsíonn an sainmhíniú seo raon leathan iompar díobhálach, neamh-inmhianaithe agus spriocdhírithe, bíodh sé ó bhéal nó i scríbhinn, fisiciúil, síceolaíoch nó sóisialta; cibé acu atá sé dírithe ar an duine féin nó ar mhaoin an duine; bíodh sé déanta go díreach nó go hindíreach, trí mheán leictreonach nó eile – is féidir leis sin uile dochar a dhéanamh don dalta nó a fhéinmheas nó féinmhuinín a lagú.

Iompar nach measfar mar bhulaíocht:

Ní bhíonn teagmhais aonuaire de dhiúltachas d’aon ghnó, lena n-áirítear teachtaireachtaí téacs nó príobháideacha maslacha aonuaire, san áireamh mar bhulaíocht. Ba cheart déileáil leo sin, más cuí, de réir Chód Iompair na scoile.

Mar sin féin, má chuirtear teachtaireacht, íomhá nó ráiteas poiblí maslach nó díobhálach suas go poiblí ar shuíomh líonra sóisialta nó ar fhóram poiblí eile, áit a bhfuil daoine eile in ann é a fheiceáil agus/nó a scaipeadh, beidh sé sin á mheas mar iompar bulaíochta.

Ní mheasfar easaontas idir daltaí, ná cásanna ina dtagann deireadh le cairdeas, mar bhulaíocht – mura bhfuil iarrachtaí d’aon ghnó á ndéanamh arís agus arís eile chun duine a chur ó chompord, a eisiádh, nó masla nó fuath a ghiniúint ina aghaidh trí dhaoine eile.

Tá sé tábhachtach a aithint go mb’fhéidir go mbeadh deacrachtaí cumarsáide ag daltaí le riachtanais speisialta oideachais. Uaireanta, d’fhéadfadh siad a gcuid riachtanas a chur in iúl trí iompar a chuireann

isteach orthu féin nó ar dhaoine eile. Ní iompar bulaíochta a bhíonn iontu seo i gcónaí, go háirithe nuair nach bhfuil siad d'aon ghnó.

Beifear ag déileáil le haon iompar diúltach nach gcomhlíonann an sainmhíniú ar bhulaíocht de réir Chód Iompair na scoile.

Conas a tharlaíonn iompar bulaíochta:

Is iomaí cruth a ghlacann iompar bulaíochta, agus féadfaidh sé tarlú ar bhealaí éagsúla, cibé acu ina n-aonar nó le chéile. Seo thíos roinnt samplaí, cé nach bhfuil an liosta seo iomlán:

Iompar bulaíochta díreach:

- **Iompar bulaíochta fisiciúil:** Áirítear leis seo brú, stocadh, bualadh, cicadh, sá agus sciorradh daltaí. Uaireanta, féadfaidh ionsaí fisiciúil tromchúiseach a bheith i gceist. Cé go mbíonn daltaí ag gabháil do "*troid mhagaidh*" go minic, úsáidtear uaireanta iad mar leithscéal chun ciapadh fisiciúil nó pian a chur ar dhuine. D'fhéadfadh gur sprioc don iompar bulaíochta é maoin phearsanta an dalta. D'fhéadfadh damáiste a bheith déanta do chuid éadaí, fóin phóca nó giuirléidí eile, leabhair scoile nó ábhair foghlama eile, nó cur isteach ar glasán nó rothar an dalta. Is féidir go gcaitear ábhar mála scoile agus cás peann luaidhe ar an talamh. Bíonn rudaí pearsanta clúdaithe le maslaí, briste, goidte nó ceilte go minic.
- **Iompar bulaíochta béil:** Is gá ainmneacha maslacha, a úsáidtear go leanúnach i dtreo dalta agus a chuireann isteach ar an dalta, a mheas mar iompar bulaíochta. Is minic a bhaineann na hainmneacha seo le cuma fhisiciúil – mar shampla, méid an choirp nó an cineál éadaí a chaitheann an dalta, nó féiniúlacht inscne. D'fhéadfadh siad freisin tagairt a dhéanamh do chanúint an dalta, guth ar leith, cumas acadúil, cine nó bunús eitneach.
- **Iompar bulaíochta scríofa:** Áirítear leis seo ráitis maslacha faoi dhalta a scríobh i gceantair phoiblí, nó nótaí nó líníochtaí maslacha faoi dhalta a scaipeadh.
- **Sciúrsáil:** Is féidir le bulaíocht a bheith i gceist le sciúrsáil – is é sin, rud a bhaint amach trí bhagairt nó foréigean.

Iompar bulaíochta indíreach:

- **Eisiamh:** Tarlaíonn eisiamh nuair a dhéantar dalta a chur ar leataobh, a eisiamh go d'aon ghnó nó a neamhaird a dhéanamh air/uirthi arís is arís eile ag dalta amháin nó grúpa daltaí.
- **Caidreamhach:** Tarlaíonn bulaíocht chaidreamhach nuair a dhiúltaítear iarrachtaí an dalta cairdeas a dhéanamh nó caidreamh a chruthú lena/chomh-dhaltaí go leanúnach, nó nuair a dhéanann daoine eile an caidreamh sin a scriosadh nó a mhilleadh.

Samplaí d'Iompar Bulaíochta

Is féidir le bulaíocht a bheith le feiceáil ar go leor bealaí éagsúla. D'fhéadfadh aon cheann de na nithe seo a bheith i gceist (ní liosta iomlán é seo):

• Iompar nó meon ionsaitheach, athfhillteach, i ngotha nó i gcorp: mar shampla:

- Bécíl nó fearg neamhrialaithe
- Maslaí pearsanta
- Drochtheanga nó teanga mhíchúí
- Teanga ionsaitheach dírithe ar dhuine amháin
- Ag bécíl go leanúnach nó ag cur daoine ar ceal
- Ionsaí nó cáineadh poiblí béal
- Iompar ceannasach, forlámhasach
- Ionsaitheacht oscailte
- Gothaí maslacha nó teagmháil fhisiciúil nach dteastaíonn

• Im eaghlú – fisiciúil, síceolaíoch nó mothúcháin: mar shampla:

- Caitheamh le duine ar bhealach údarásach nó treorach gan cúram
- Magadh náireach nó searbhas leanúnach
- Ag stánadh d'aon ghnó chun míchompord a chur ar dhuine
- Drochbhéas leanúnach i leith duine áirithe
- Ag cur ceisteanna míchuí nó ag déanamh tráchtanna míchuí faoi shaol pearsanta / teaghlach
- Ag cur ceisteanna míchuí nó ag déanamh tráchtanna míchuí faoi shaol sóisialta nó obair scoile

• Cur isteach ar mhaoín, mar shampla:

- Goid nó damáiste do leabhair nó do threalamh
 - Goid nó damáiste d'éadaí nó do mhaoín eile
 - Airgead á éileamh le bagairt
 - Maoín á bogadh, á cheilt nó á cur as a riocht arís agus arís eile
 - Maoín á scríobadh, á mharcáil nó á loit
-

• **Ísiú nó náiriú poiblí nó príobháideach: mar shampla:**

- Úsáid gutha sotalach nó uachtarach
- Faisnéis nó acmhainní tábhachtacha á gcoimeád ó dhuine d'aon ghnó
- Nótaí anaithnide á scríobh
- Tráchtanna mailíseacha, maslacha nó ísle
- Cleasa mailíseacha nó scigeanna náireacha
- Scéalta bréige nó ráflaí á scaipeadh go feasach
- Dímheas ar iarrachtaí, díograis nó smaointe nua daoine eile
- Leasainmneacha maslacha nó míchuí
- Tráchtanna diúltacha faoi inscne, féiniúlacht inscne nó claonadh gnéasach
- Meáin leictreonacha nó eile á n-úsáid chun aon cheann den iompar thuas a dhéanamh (cibearbhulaíocht)
- Duine á aithris ar bhealach maslach agus é/í as láthair
- Séanadh d'aon ghnó ar ábhar na faidhbe agus díriú ar an duine féin

• **Daoine a chur i leataobh nó a iargúltú: mar shampla:**

- Duine á chur amach as grúpa go d'aon ghnó
- Cosc á chur ar dhuine dul le grúpa
- Cosc á chur ar dhuine páirt a ghlacadh i ngníomhaíocht, scoile nó fóillíochta
- Milleán á chur ar dhalta as rud nár dhein sé/sí

Iompar bulaíochta ar líne (cibearbhulaíocht):

Tarlaíonn iompar bulaíochta ar líne trí úsáid a bhaint as teicneolaíochtaí faisnéise agus cumarsáide – mar theachtaireachtaí téacs, teachtaireachtaí meandaracha, meáin shóisialta, ríomhphost, aipeanna, suímh cluichíochta digiteacha, consóil cluichíochta, seomraí comhrá agus ardáin eile ar líne.

D'fhéadfadh na nithe seo a bheith i gceist leis an gcineál seo bulaíochta:

- Teachtaireachtaí nó íomhánna maslacha, maslóideacha, míchuí nó scanrúla a chur nó a roinnt trí theachtaireacht téacs, ríomhphost, DManna nó aipeanna eile
- Faisnéis phríobháideach, íogair nó phearsanta á postáil gan toiliú
- Próifílí bréige á gcruthú nó á n-úsáid ar líonra sóisialta chun daltaí eile a aithris nó a náiriú
- Dalta á chur amach d'aon ghnó as grúpa comhrá, cuntas nó cluiche ar líne

Cé go bhféadfadh sé go gcuirfí teachtaireacht amháin suas ar líne, féadfar é a mheas mar iompar bulaíochta má tá sé i gceist é a roinnt go forleathan nó má tá seans maith ann go roinnfear é arís is arís eile – rud a fhágann go dtarlaíonn sé ar bhonn leanúnach.

Cé nach bhfuil sé de dhualgas ar scoil dul i ngleic le bulaíocht a tharlaíonn taobh amuigh de chúram na scoile, má bhíonn tionchar ag an iompar sin ar shaol scoile an dalta, caithfidh an scoil na daltaí a chabhraíonn a thacú. Má leanann an bulaíocht ar aghaidh sa scoil, caithfear aghaidh a thabhairt air de réir **bheartas Bí Cineálta na scoile**.

Nuair a éiríonn iompar bulaíochta ina ábhar imní faoi chosaint leanaí

Ba chóir do **Ghaelcholáiste Mhuire A.G.** dul i dteagmháil le Tusla go díreach chun comhairle a fháil i gcásanna ina meastar go bhfuil an t-iompar bulaíochta ina ábhar imní faoi chosaint leanaí.

De ghnáth, is féidir déileáil le hiompar bulaíochta gan dul i muinín Tusla. Mar sin féin, d'fhéadfadh iompar bulaíochta a bheith ina cheist chosanta má bhíonn **dóchur fisiciúil nó mothúcháinacht suntasach** dá thoradh, nó má bhíonn sé **leanúnach agus tromchúiseach** agus mura n-éiríonn le bearta a tógadh chun é a stopadh.

Agus cinneadh á dhéanamh maidir le cathain ba cheart iompar bulaíochta a thuairisciú do Tusla, ba chóir na fachtóirí seo a leanas a chur san áireamh:

- an tionchar atá aige ar an bpáiste
- na gníomhartha cosanta nó cuí atá déanta ag na tuismitheoirí
- na gníomhartha cosanta nó cuí atá déanta ag an scoil
- rannpháirtíocht an pháiste/nós an teaghlaigh le seirbhísí tacaíochta mar NEPS

Má tá amhras ann an bhfuil an t-iompar bulaíochta ina ábhar imní faoi chosaint leanaí, ba cheart don **Duine Ceaptha Teagmhála (DCT)** teagmháil a dhéanamh le ranna oibre sóisialta Tusla chun comhairle a lorg.

Tabharfaidh sé seo deis don oibrí sóisialta **scrúdú a dhéanamh ar an gcás i gcomhpháirt le foireann na scoile** agus comhairle a chur ar fáil maidir leis an mbealach is fearr le gníomhú.

Roinn A: Forbairt/Athbhreithniú ar Pholasaí Bí Cineálta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

Cuireadh deis ar fáil do gach ball de phobal na scoile páirt a ghlacadh i bhforbairt nó in athbhreithniú an pholasaí seo.

	Dáta Comhairliúcháin	Modh Comhairliúcháin
Foireann na Scoile	Bealtaine 2025, Meitheamh 2025	Céim 1: Cruinniú foirne – tugadh deis do bhaill foirne (múinteoirí, Cúntóirí Riachtanas Speisialta agus rúnaí na scoile) plé a dhéanamh ar an bplean gníomhaíochta nua Bí Cineálta. Tar éis an phlé seo, cuireadh eolas tábhachtach maidir le déileáil le bulaíocht, mar aon le hacmhainní agus foirmeacha taifeadta, ar ríomhphost chuig an bhfoireann. Tugadh am dóibh an t-ábhar a phlé agus aiseolas a thabhairt. Cuireadh dréacht den pholasaí ar fáil don fhoireann lena scrúdú agus le moltaí a chur ar fáil. Céim 2: Suirbhé foirne – bailíodh torthaí agus rinne Comhordaitheoir na Folláine / An Leas-Phríomhoide achoimre orthu.
Daltaí	Márta/Aibreán 2025, Bealtaine 2025	Thug múinteoirí Folláine cur i láthair PowerPoint do na daltaí ar bhulaíocht agus ar na Nósanna Imeachta nua Bí Cineálta. Bhí plé ranga ina dhiaidh sin ar an ábhar. Tugadh ceistneoir do na daltaí trí Microsoft Forms chun a dtuairimí a fháil i leith fhorbairt pholasaí frithbhulaíochta – glacadh le samplaí, moltaí agus teanga na ndaltaí agus cuireadh san áireamh iad agus an polasaí á dhréachtú. Tugadh an dréacht-pholasaí do Chomhairle na nDaltaí lena dtuairimí agus aiseolas a fháil.
Tuismitheoirí	Aibreán 2025, Bealtaine 2025	Seoladh ceistneoir chuig tuismitheoirí trí Microsoft Forms chun a dtuairimí a fháil i leith polasaí frithbhulaíochta – cuireadh na moltaí a tháinig isteach san áireamh le linn dhréachtú an pholasaí.

		Bailíodh torthaí an tsuirbhé ag an gComhordaitheoir Folláine / Leas-Phríomhoide agus cuireadh ar fáil iad. Seoladh ríomhphost chuig tuismitheoirí ag míniú conas is féidir a bpáistí a choinneáil sábháilte ar ardáin meán sóisialta. Cuireadh bileog eolais úsáideach isteach leis, ag tabhairt leideanna agus acmhainní dóibh. Cuireadh dréachtpholasaí ar ríomhphost chuig tuismitheoirí lena n-aiseolas a fháil.
Bord Bainistíochta	Meitheamh 2025	Scrúdaíodh an dréachtpholasaí nua ag an mbord – rinneadh comhairliúchán agus tugadh ceadú deiridh tar éis leasuithe a dhéanamh más gá.
Pobal níos leithne na scoile		Cuirfear cóip den pholasaí ar fáil trí ríomhphost d’aonna seachtracha a bhaineann leis an scoil, mar shampla: cainteoirí, cóitseálaithe agus comhlachtaí bus áitiúla.
Dáta ar glacadh leis an bpolasaí: _____		
Dáta athbhreithnithe deireanach an pholasaí:		

Roinn B: Bulaíocht a Chosc

Léirítear sa chuid seo na straitéisí cosanta a úsáidfídh an scoil. Áirítear leo straitéisí a dhíríonn go sonrach ar bhulaíocht ar líne, bulaíocht homafóbach agus trasfóbach, bulaíocht chiníoch, bulaíocht inscne agus ciapadh gnéis, más cuí.

Cultúr & Timpeallacht: Cur Chuige Scoile Uile

- **Cuirtear folláine phobal na scoile i gcroílár na pleanála agus forbartha polasaí.**
- **Tá tiomantas ag foireann na scoile luachanna Measa & Iarrachta a chur chun cinn**, agus éagsúlacht a cheiliúradh i ngach rang agus in idirghníomhaíochtaí le daltaí – ag cur béime ar na luachanna dearfacha agus ar neamhghlacthacht iompar bulaíochta.
- **Cothaítear cultúr scoile dearfach, cuimsitheach**, ina gcuirtear luach ar an éagsúlacht agus ar an bpearsantacht uathúil atá ag gach dalta.
- **Tacaítear le forbairt caidrimh idirphearsanta láidre** trí Chomhairle na nDaltaí, clár Meitheal, clubanna, gníomhaíochtaí seach-churaclaim, Cumann na dTuismitheoirí agus foirne éagsúla sa scoil, mar shampla cúram tréimhsiúil/pastoral care.
- **Cothaítear féinmheas na ndaltaí** trí ghníomhaíochtaí laistigh den churaclam (ranganna) agus lasmuigh de (spórt, ceolchoirmeacha, turais scoile).
- **Déantar monatóireacht ghéar ar dhaltaí atá ‘i mbaoil’** agus cuirtear bearta luath-idirghabhála i bhfeidhm má tá gá. Déantar seo trí fhoireann an Chúraim Tréimhsiúil a bhíonn ag teacht le chéile go seachtainiúil.
- **Cinntítear maoirseacht chuí i gcónaí:** déantar monatóireacht ar sheomraí ranga, hallaí, clóis, áiteanna féideartha riosca gach lá. Bíonn maoirseacht ar thurais scoile agus gníomhaíochtaí seach-churaclaim freisin. Tuairiscíonn an fhoireann neamh-mhúinteoireachta aon cheisteanna.
- **Monatóireacht ar úsáid na teicneolaíochta** trí Pholasaí YONDR (gan fóin sa scoil).
- **Tá Comhairle na nDaltaí gníomhach** i measúnú an pholasaí frithbhulaíochta seo – molann siad céimeanna praiticiúla agus míreanna le cur sa Dialann Scoile.
- **Cothaítear cultúr d’fhrithbhulaíocht i measc daltaí** trí imeachtaí cosúil le Seachtain Folláine, Seachtain STAND UP, Meitheal, agus obair na Comhairle.
- **Cuirtear béim ar “Dúine iontaofa”** – múinteoir/fostaí a motháíonn an dalta compordach leis chun ábhar imní a roinnt.
- **Cuirtear i bhfeidhm lá sábháilteachta idirlín uair sa bhliain.**
- **Rannpháirtíocht ghníomhach ag Bord Bainistíochta agus Comhairle na dTuismitheoirí** i dtreisiú an pholasaí seo. Foilsítear gach polasaí ar shuíomh gréasáin na scoile.
- **Cur i bhfeidhm Pholasaí YONDR** chun úsáid fóin a rialú go dian.
- **Déantar conarthaí ranga ag tús na bliana** agus **plean suíocháin** do gach rang.
- **Tionscnamh ‘Check and Connect’** le daltaí áirithe.

Cur i bhFeidhm an Churaclaim

- Cur i bhfeidhm iomlán ar **OSPS (SPHE), Oideachas Caidrimh agus Gnéasachta (RSE), OSPS/CSP (CSPE)** agus **Corpoideachas**, atá anois mar chuid de **churaclam Folláine sa tSraith Shóisearach** ó 2017.
- Cur i bhfeidhm ranganna gairme sa tSraith Shóisearach.
- Méadú suntasach ar Folláine i gclár ama na Sraithe Sóisearaí agus an Idirbhliana, le Comhairleoireacht Gairme san áireamh.
- **Pléitear bulaíocht go díreach le Bliain 1** agus le gach bliain eile trí OSPS – pléitear na cineálacha éagsúla bulaíochta: fisiciúil, ó bhéal, mothúcháinach, sóisialta, caidreamhach, ar líne, agus homafóbach.
- Timpeallacht ina Spreagtar Daltaí le Labhairt Amach
- **Cuirtear béim ar “Labhair & Inis”** i ngach rang i mBliain 1.

- Spreagtar daltaí **ón gcéad bhliain** i ngach rang OSPS le tuairisciú má fheiceann siad iompar bulaíochta nó má bhíonn siad féin buailte leis.
- **Modhanna chun fadhb a thuairisciú:**
 - Labhairt le múinteoir/gairmthreoraí/Leas-Phríomhoide/Príomhoide
 - Le cara leat
 - Trí Teams
 - Nóta le hobair bhaile
 - Glaoch gutháin
 - Tuismitheoir/cara ag insint thar ceann an dalta
 - Ríomhphost chuig info@gcm.ie nó an Ceannaire Bliana

Freagracht na dFinnéithe:

- Má fheiceann tú bulaíocht, **inís é – ní ag sceitheadh atá tú, ach ag gníomhú go freagrach.**
- Tá dualgas ar dhaltai comhoibriú le múinteoirí le linn fiosrúchán.
- Is féidir leo a rá le haon mhúinteoir nó tuismitheoir, agus caithfidh an duine sin tuairisciú don phríomhoide nó don leas-phríomhoide.

Straitéisí Oideachasúla & Coisctheacha i gcoinne Cibearbhulaíochta

Cé go ndéanann an scoil gach iarracht iompar diúltach a chosc i rith an lae scoile, b'fhéidir nach dtuairiscítear gach eachtra a tharlaíonn lasmuigh den scoil. Ní féidir leis an scoil gach cás a réiteach. Mar sin féin, má chuireann cibearbhulaíocht isteach ar chaidrimh idir daltaí sa scoil, **féachfaidh bainistíocht na scoile le hathmhuintearas a chruthú**, eolas a thabhairt do thuismitheoirí/caomhnóirí, agus cabhrú leis na páirtithe go léir.

Gníomhaíochtaí scoile i gcoinne cibearbhulaíochta:

- Ranganna OSPS ó Bhliain 1 go 3 a chlúdaíonn cibearbhulaíocht go sonrach.
- Úsáidtear **acmhainní Webwise agus LOCKERS** i ranganna OSPS / gairmeacha.
- **Polasaí YONDR** i bhfeidhm – cuireann sé srian le rochtain ar an idirlíon le linn laethanta scoile.
- Spreagtar tuismitheoirí go láidir le:
 - Tuiscint a bheith acu ar na **rioscaí a bhaineann le húsáid mhíchuí na teicneolaíochta.**
 - Rialacha teaghlaigh a leagan síos i leith rochtain ar ghléasanna.
 - Bogearraí scagtha nó rialaithe a chur i bhfeidhm sa bhaile.

I gcásanna tromchúiseacha cibearbhulaíochta, oibreoidh an scoil, más cuí, leis na **Gardaí** agus le **gníomhaireachtaí tacaíochta** ábhartha.

Nóta tábhachtach: In Éirinn, is é **16 aois an toilithe dhigiteacha**. Dá bhrí sin, níor cheart do dhaltai faoi 13 cuntas meán sóisialta a bheith acu.

Straitéisí i gcoinne Bulaíocht Homafóbach/Trasfóbach

- Cuirtear **cultúr láidir Measa & Iarrachta** chun cinn sa scoil.
- Spreagtar **cumarsáid oscailte** agus cuirtear **cosc ar ainmníocháin mhí-úsáideacha**. Déanann múinteoirí dúshlán ar iompar den chineál sin.
- **Foghlaimtear meas ar dhaoine éagsúla sa RSE**, lena n-áirítear daoine le teaghlach nó féiniúlacht nach ionann agus an “gnáth”.
- Tá **bulaíocht homafóbach agus trasfóbach** clúdaithe go díreach sa churaclam OSPS agus RSE.
- Déileáiltear le **maslaí homafóbach** ar an dóigh chéanna le ciníochas nó ciapadh eile.

- Cuirtear **Seachtain Náisiúnta STAND UP** chun cinn le tacaíocht na Comhairle, agus úsáidtear **acmhainní oideachasúla** i ranganna chun saincheisteanna LADTA+ a mhíniú agus a phlé.

Nósanna imeachta na scoile maidir le fiosrúchán, taifeadadh agus straitéisí idirghabhála:

- Cothaímid atmaisféar **MEASA**, cúraim agus oscailteachta sa scoil ionas gur féidir le daltaí, foireann agus tuismitheoirí a n-imní a chur in iúl, más gá, maidir le haon cheist.
- Tar éis eachtra thuairiscithe, casann an ball foirne nó na baill foirne leis an **Ceann Bliana / leas-phríomhoide agus/nó leis an bpríomhoide** le chéile, agus úsáideann siad a mbreithiúnas gairmiúil chun a chinneadh cén bealach is fearr le dul i ngleic leis an scéal.
- Tá sé mar aidhm againn **díriú ar réiteach** agus modhanna dearfacha a úsáid agus muid ag fiosrú agus ag déileáil le hiompar bulaíochta i **nGaelcholáiste Mhuire A.G.**. D'fhéadfadh na gníomhartha a leanas a bheith i gceist, agus d'fhéadfaidís gnéithe de cheann amháin nó níos mó de na **sé phríomh-mhodh** a bheith iontu chun dul i ngleic le hiompar bulaíochta:
 1. Cur Chuige Smachta Traidisiúnta,
 2. Nearthú taithí an dalta atá ag fulaingt bulaíocht,
 3. Idirghabháil,
 4. Cleachtas Athchóirithe,
 5. Modh an Ghrúpa Tacaíochta,
 6. Modh na hImní Roinnte.
- Is é an príomhchuspóir i bhfiosrú agus i mbainistiú bulaíochta ná **fadhbanna a réiteach agus, chomh fada agus is féidir, caidrimh na bpáirtithe a chur ar ais ina gceart**, de réir threoirlínte an Roinn Oideachais, seachas an milleán a chur ar aon pháirtí.
- Déanfar fiosrú ar eachtraí **lasmuigh den seomra ranga**.
- Déantar gach agallamh le **íogaireacht agus le meas ar chearta gach dalta a bhfuil baint acu leis an scéal**. D'fhéadfadh go n-agallófaí finnéithe chomh maith.
- Déanfaidh bainistíocht na scoile teagmháil le tuismitheoirí gach dalta a raibh baint acu leis an eachtra, i gcás ina socraítear go raibh bulaíocht i gceist.
- D'fhéadfaí **comhairliúchán a chur ar fáil ag an gComhairleoir Treorach** don dalta atá ag fulaingt bulaíocht agus don dalta atá bainteach leis an iompar bulaíochta, tar éis comhaontú le bainistíocht na scoile agus na dtuismitheoirí.
- Cuirfear **taifid i scríbhinn ar gach eachtra** agus ar na gníomhartha a tógadh ina leith. Bainfear na smachtbhannaí as **Cód Iompair na scoile agus/nó as na beartais maidir le fionraí nó díbirt** na scoile.

Beidh gach cás de bhulaíocht agus an toradh a bhain leis **á thuairisciú ag cruinnithe an Bhoird Bainistíochta**.

Tá na beartais mhaoirseachta agus mhonatóireachta seo a leanas i bhfeidhm ag Gaelcholáiste Mhuire A.G. chun iompar bulaíochta a chosc agus aghaidh a thabhairt air (féach Caibidil 5 de na nósanna imeachta Bí Cineálta):

Cosc ar Bhulaíocht Ar Líne, Bhulaíocht Homafóbach/Trasfóbach, Bhulaíocht Chiníoch, agus Cosc ar Chiapadh Gnéasach.

Chomh maith leis na straitéisí thuasluaite, tá na bearta seo a leanas i bhfeidhm ag an scoil chun bulaíocht a chosc agus aghaidh a thabhairt uirthi:

- Tá freagracht shonrach ar bhaill foirne a chinntiú go bhfuil **maoirseacht éifeachtach agus leanúnach** á déanamh ar dhaltaí sa rang.
- Tá maoirseacht ar **na clóis agus timpeall na scoile** á bainistiú agus á cur i bhfeidhm ar bhealach éifeachtach, agus **aird ar leith á tabhairt ar áiteanna “te”** cosúil leis na leithris le linn sosanna agus am lóin.
- Tá foireann oifige, foireann tacaíochta agus Cúntóirí Riachtanas Speisialta **i riocht maith le haon iompar amhrasach a d’fhéadfadh a bheith ina bhulaíocht a thabhairt faoi deara** agus a thuairisciú.
- Spreagann an fhoireann i gcónaí **meas agus cineáltas i measc na ndaltaí**.
- Cuirtear **Curaclam OSPS** i bhfeidhm go leanúnach.
- Cothaítear **féinmheas dearfach** i measc daltaí trí **dhifríochtaí a cheiliúradh, iompar maith a aithint**, agus **deiseanna ratha a thabhairt** do gach duine.
- Foghlaim faoi **iompar freagrach ar líne agus saoránacht dhigiteach**.
- Pléitear **polasaí frithbhulaíochta na scoile (Bí Cineálta)** go rialta leis na daltaí.
- Bíonn an fhoireann **an-airdeallach maidir le daltaí atá i mbaol bulaíochta nó a d’fhéadfadh bulaíocht a dhéanamh**.
- Déantar **gach eachtra bhulaíochta a nochtar a fhiosrú go críochnúil agus go leanúnach**, trí na nósanna imeachta cearta a leanúint agus a thaifeadadh **leis an teimpléad oifigiúil (féach Lámhleabhar na bhFoireann)**.
- **Feachtas feasachta ar leibhéal scoile** ar ghnéithe uile an iompar bulaíochta: **maoirseacht i seomraí ranga, i bparáistí, ar thailte na scoile, ar thurais scoile agus i ngníomhaíochtaí seach-churaclaim**.
- Cultúr a chothú ina **gceiliúrtar éagsúlacht** agus a chinntíonn go bhfeiceann gach dalta **"ionad don té féin"** sa scoil.
- Rannpháirtíocht na ndaltaí i gcruthú timpeallachta scoile sábháilte — m.sh. **Seachtain na Cineáltais, Seachtain na Folláine** agus gníomhaíochtaí eile a spreagann **meas agus tacaíocht ó phiaraí**.
- A chinntiú go bhfuil a fhios ag gach dalta **cé leis is ceart labhairt agus conas a insint má fheiceann siad bulaíocht**.
- A chinntiú go dtuigeann lucht féachana an tábhacht a bhaineann le **bulaíocht a thuairisciú** má fheiceann siad í.
- Tagairt don **iompar cuí ar líne** le linn úsáid gléasanna agus i gceachtanna OSPS.
- **Cur chun cinn imeachtaí sábháilteachta ar líne** nó ábhar oideachasúil do thuismitheoirí.
- Liosta na dtacaíochtaí atá in úsáid cheana féin sa scoil agus **tacaíochtaí seachtracha eile** atá ar fáil, m.sh.
 - www.tacklebullying.ie
 - www.antibullyingcentre.ie
 - www.webwise.ie
- Fillteán roinnte d’acmhainní múinteoireachta a bhaineann le bulaíocht, lena n-áirítear **ceachtanna ó na suíomhanna thuas – cuntas OSPS Teams**.
- **Dúshlán a thabhairt do steiréitíopaí inscne** – rannpháirtíocht chothrom ag gach duine. Aitheantas cothrom.
- Ardú feasachta ar **thionchar bulaíochta homafóiche** agus **spreagadh do dhaltaí labhairt amach** nuair a fheiceann siad iompar den sórt sin.
- A chinntiú go bhfuil **ábhar sa leabharlann soghluaiste a léiríonn éagsúlacht phobal na scoile**, lena n-áirítear náisiúntachtaí, eitneachtaí agus cúlraí cultúrtha éagsúla.
- Sampla a thabhairt mar fhoireann trí **iompar le meas** i leith gach duine, beag beann ar inscne.
- A chinntiú go bhfuil **rochtain ag gach dalta ar ghníomhaíochtaí na scoile**, beag beann ar a ngnéas.

- Léiriú soiléir go bhfuil **cur chuige neamh-inghlactha i leith ciaptha gnéasaigh** ag an scoil, le **beartas soiléir agus i bhfeidhm** – féach ar **Chód Iompair na Scoile**

Roinn C: Dul i nGleic le hlompar Bulaíochta

Freagracht Múinteoirí agus Foirne Scoile

Is iad na daoine seo a leanas atá freagrach as tuairiscí bulaíochta a láimhseáil:

- **Múinteoir ábhair:** taifead a choinneáil agus fiosrú a dhéanamh ar iompar bulaíochta ina rang féin.
- **Ceann Bliana:** déileáil le tuairiscí ó dhaltai nó tuismitheoirí dá bliainghrúpa féin.
- **Leas-Phríomhoide nó Ceann Bliana:** déanfaidh siad **athbhreithniú 20 lá níos déanaí** le seiceáil an bhfuil an iompar stoptha.
- **Foireann uile na scoile:** bígí airdeallach agus gníomhach.
- **An Príomhoide:** tabharfaidh sé tuairisc don Bhord Bainistíochta.
- **Comhordaitheoir Folláine/Bí Cineálta:** cuireann sé/sí tacaíocht agus acmhainní ar fáil do mhúinteoirí.

Nuair a tharlaíonn iompar bulaíochta, déanfaidh an scoil:

- Cloisteáil agus sólás a thabhairt don dalta atá buailte.
- Príobháideachtas gach duine a chosaint.
- Gach comhrá a dhéanamh le **briathar agus tuiscint**.
- Aird a thabhairt ar aois agus cumas gach páirtí.
- Tuairim an dalta a chloisteáil maidir le conas is fearr dul i ngleic leis an gcás.
- Gníomhú go **tráthúil**.
- **Tuismitheoirí gach páirtí** a chur ar an eolas.

Nósanna Imeachta Scoile – Céimeanna Imscrúdaithe agus Idirghabhála

Céim 1 – Aithint an Iompair

- Déanann an múinteoir measúnú tosaigh: an comhlíonann an iompar sainmhíniú na bulaíochta?
- Spreagtar baill foirne neamhtheagaisc (Rúnaí, SNA, Glantóir, etc.) tuairisc a thabhairt.
- Más rud é nach bhfuil an iompar mar bhulaíocht, déileáiltear leis faoin gCód Iompair.
- Coinnítear **nótaí mionsonraithe** agus tuairiscí i gcomhad an dalta.
- Má chreidtear gur bulaíocht atá i gceist, téann an próiseas ar aghaidh go Céim 2.

Nóta: Déantar an t-imscrúdú sa rang más féidir, ach má tá príobháideachtas de dhíth, déantar é lasmuigh den seomra ranga.

Céim 2 – Imscrúdú ar an Eachtra

- Cad a tharla? Cá háit? Cathain? Cén fáth?
- Labhraítear **le gach dalta ina n-aonar ar dtús**.
- Ansin, déantar **cruinniú grúpa** má tá sé oiriúnach.
- Tugann gach dalta a leagan féin den scéal.
- Déantar **tacaíocht a sholáthar do gach páirtí**, más gá.
- Féadfar iarradh ar dhaltaí **leagan scríofa** den scéal a thabhairt.
- Déantar seo go **neamhspleách** – tagann múinteoir eile isteach sa rang más gá.

Céim 3 – Taifead Oifigiúil ar an Iompar Bulaíochta

- Líontar an fhoirm thuairiscithe (féach Aguisín 1).
- Sonraítear: cineál na bulaíochta, áit & am, dáta teagmhála, agus tuairimí na bpáistí & tuismitheoirí.
- Déantar teagmháil le tuismitheoirí gach páirtí.
- Coinnítear taifead ar chóras **TYRO** i gcomhad Tacaíochta don Dhalta.
- Má tá sé ina ábhar cosanta leanaí, cuirtear an DLP nó an Leas-DLP ar an eolas.

Céim 4 – Athbhreithniú ar Dhul Chun Cinn

- Déantar **cruinniú athbhreithnithe tar éis 20 lá scoile** le daltaí & tuismitheoirí.
- Má leanann an bulaíocht:
 - Déantar athbhreithniú ar straitéisí
 - Déantar teagmháil le seirbhísí seachtracha más cuí
 - Socraítear spriocdháta eile don athbhreithniú
- Má tá deireadh leis, coimeádtar monatóireacht ar feadh tamaill.

Céim 5 – Tuairisciú don Bhord Bainistíochta

- Tugann an príomhoide **nuashonrú ag gach cruinniú** den Bhord:
 - Líon na dtuairiscí ó chruinniú deireanach
 - Líon na gcásanna leanúnacha
 - Treochtaí nó patrúin
 - Straitéisí a cuireadh i bhfeidhm

Céim 6 – Gearán ó Thuismitheoir

- Mura bhfuil tuismitheoir sásta, cuirtear chuig nósanna imeachta gearáin na scoile é.
- Tá tuilleadh eolais ar fáil ar: gov.ie – [seirbhís do chustaiméirí agus gearáin](http://gov.ie)
- Mura bhfuil an tuismitheoir sásta fós, is féidir leis/léi **dul i dteagmháil leis an Ombudsman do Leanaí**: occocomplaint@oco.ie

Iarratas gan Gníomh a Thógáil

- Uaireanta iarrann dalta go ndéanfar **“gan faic”** seachas súil a choimeád air/uirthi.
- Déanfaidh an múinteoir **plé mín, tuisceanach** leis an dalta faoin gcás agus conas is fearr tabhairt faoi.
- Más tuismitheoir a dhéanann an t-iarratas, caithfidh sé/sí **é sin a chur i scríbhinn** chuig info@gcm.ie.

Fiú má iarrtar “gan gníomh,” **féadfaidh an scoil dul ar aghaidh le fiosrú** más gá, i bhfianaise dualgas cúraim.

Má iarrann tuismitheoir, i ndiaidh dó/di a bheith curtha ar an eolas, gan aon ghníomh a dhéanamh, ní mór dó/di é sin a chur i scríbhinn chuig info@gcm.ie agus é a dhíriú ar an múinteoir cuí. Fiú amháin leis sin, féadfaidh an scoil a chinneadh go bhfuil gá fós leis an scéal a fhiosrú agus déileáil leis mar is cuí. Cuirfear an ríomhphost leis an gcomhad scoláire.

Úsáidfidh an scoil na cur chuige seo a leanas chun tacú leo siúd a bhraitheann, a fheiceann, nó a léiríonn iompar bulaíochta

(féach Caibidil 6 de na Nósanna Imeachta Bí Cineálta)

Tá clár tacaíochta na scoile i leith daltaí a bhfuil tionchar ag bulaíocht orthu bunaithe ar chur chuige scoile uile. I bhfianaise chasta na hiompair bulaíochta, ní oibríonn aon idirghabháil ná clár tacaíochta amháin i ngach cás.

Tacú le daltaí atá ag fulaingt ó iompar bulaíochta:

- **Deireadh a chur leis an iompar bulaíochta.**
- **Meas a chothú ar an dalta (nó daltaí) atá ag fulaingt, agus ar gach dalta eile.**
- **Empaíocht agus tacaíocht níos fearr a spreagadh i leith an dalta atá ag fulaingt.**
- **Léiriú soiléir gur ní hé/í an dalta féin is cúis leis an mbulaíocht, trí chlár feasachta bliantúla.**
- **Léiriú soiléir gur ní hé/í an dalta atá ag fulaingt is cúis leis an mbulaíocht, trína nochtadh pras ar an té/tanaí atá freagrach agus réiteach pras ar an scéal.**
- **Comhairleoireacht chuí a chur ar fáil, trí Gairmthreoraí na scoile, do dhaltaí a bhfuil gá acu léi.**
- **Féinmheas an dalta a threisiú, trí iad a spreagadh páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí a chuidíonn le cairdeas agus scileanna sóisialta a fhorbairt (m.sh. obair ghrúpa sa rang, nó gníomhaíochtaí foirne laistigh agus lasmuigh den scoil).**

Tacú le daltaí atá ag léiriú iompar bulaíochta:

- **Léiriú soiléir nach mbeidh an milleán ná pionós buan ar dhaltaí a léirigh iompar bulaíochta ach atá sásta athrú agus feabhsú — cuirfear tús glan ar fáil dóibh.**
- **Léiriú soiléir go bhfuil siad ag déanamh an rud ceart agus measúil, agus moladh a thabhairt dóibh as an athrú dearfach sin.**
- **Comhairleoireacht chuí a chur ar fáil, chun bealaí eile a fhoghlaim chun a riachtanais phearsanta a shásamh seachas cearta daoine eile a shárú.**
- **Féinmheas a fhorbairt, trí iad a spreagadh páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí a chothaíonn cairdeas agus scileanna sóisialta (m.sh. obair ghrúpa, gníomhaíochtaí foirne srl.).**
- **Úsáid straitéisí foghlama ar fud na scoile agus an churaclaim, chun mothú féinluacha na ndaltaí a neartú.**
- **I gcás iompair dhiúltach go ginearálta, spreagadh múinteoirí agus tuismitheoirí díriú ar an iompar féin, dúshlán a thabhairt dó, agus é a cheartú — agus an dalta á thacú ag an am céanna.**
- **I gcás bulaíochta go sonrach, lorg réiteach, agus tairg tosú úr gan náire, má gheallann an dalta dul i bhfeabhas.**

Déanfar gach cás bulaíochta a thaifeadh.

Áireoidh an taifead seo cineál an iompair, cá háit agus cathain a tharla sé, agus dáta an teagmhála leis na daltaí agus na tuismitheoirí. Cuirfear na gníomhartha agus na tacaíochtaí a aontaíodh chun dul i ngleic leis an mbulaíocht i scríbhinn.

Má tá an bulaíocht ina hábhar imní i dtaca le cosaint daltaí, déileálfar leis an scéal gan mhoill, de réir **Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus Iarbunscoileanna.**

Ní mór an t-eolas seo a chur ar aghaidh chuig an **Oifigeach Nasc Ainmnithe (ONA)** nó chuig an **Leas-Oifigeach Nasc Ainmnithe (Leas-ONA)**.

Roinn D: Maoirseacht

Tabharfaidh an príomhoide nuashonrú faoi iompar bulaíochta ag gach cruinniú den Bhord Bainistíochta. Áireoidh an nuashonrú sin:

- Líon na gcásanna bulaíochta a tuairiscíodh ón gcruinniú deireanach
- Líon na gcásanna atá fós ar siúl
- An t-iomlán ó thús na bliana scoile

Más rud é gur tharla cásanna bulaíochta, tabharfaidh an príomhoide **nuashonrú béil freisin** a chuirfidh síos, más cuí:

- Ar threochtaí nó patrúin a aithníodh
- Ar straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an mbulaíocht
- Ar straitéisí níos leithne chun bulaíocht a chosc agus a láimhseáil, más cuí

Ní bheidh aon fhaisnéis phearsanta ná shonrach san nuashonrú seo.
(*Féach Caibidil 7 de na Nósanna Imeachta Bí Cineálta.*)

Tá an polasaí seo ar fáil do phobal na scoile ar **shuíomh gréasáin na scoile** agus i gcóip chrua ach é a iarraidh.

Tá **leagan oiriúnach do dhaltaí** den pholasaí seo le feiceáil sa scoil agus ar fáil ar an suíomh gréasáin agus i gcóip chrua freisin.

Déanfar athbhreithniú ar an bpolasaí seo agus ar a chur i bhfeidhm gach bliain, i ndiaidh ionchur ó phobal na scoile, nó a luaithe is féidir tar éis athrú suntasach ar ábhar a mbaineann an polasaí seo leis.

Sínithe: _____

Dáta: _____ (*Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta*)

Sínithe: _____

Dáta: _____ (*Príomhoide*)

Aguisín 1

Teimpléad chun iompar bulaíochta a thaifeadadh/Template to record bullying behaviour

1. Ainm an dalta a bhfuil bulaíocht á déanamh air/uirthi agus a rang-ghrúpa (Name of child affected)

Ainm _____ Rang _____

2. Ainm(neacha) agus rang(anna) an dalta/na ndaltaí atá ag gabháil d'iompar bulaíochta. (Name(s) of children who are alleged to be involved in bullying behaviour)

Ainm: _____ Rang: _____

3. Cineál iompar bulaíochta (Type): (2.5: An chaoi a dtarlaíonn iompraíocht bhulaíochta)

Cur tic leis an gceann a bhaineann:

- ☐ Fisiciúl / physical
- ☐ Ó Bhéal / verbal
- ☐ I Scríbhinn / written
- ☐ Sracadh / damage to property
- ☐ Eisiamh / exclusion
- ☐ Caidreamh / intimidation
- ☐ Cibearbhulaíocht / cyberbullying
- ☐ Eile

4. Catagóir bulaíochta (2.7 Cineálacha iompraíochta bulaíochta)

(Category)

- ☐ Páistí faoi mhíchumas / disability/SEN related
- ☐ Páiste ar árdchumais / gifted pupil

☐ Féiniúlacht inscne / gender-based

☐ Homafóbach/trasfhóbach (LADTA+): / homophobic/transphobic

☐ Cuma fisiciúil / physical appearance

☐ Ciníoch / ethnicity

☐ Bochtanacht / socio-economic status

☐ Féiniúlacht reiligiúnach / religious

Gnéasaíoch / ciapadh gnéasach / sexually based

☐ Eile

5. An áit ar tharla an eachtra / na buartha/imní (Where behaviour occurred) (ticeáil an bosca(i) cuí.

Clós	
Seomra ranga	
Dorchla/pasáiste	
Leithris	
Halla na Scoile	
Eile	

6. Cathain? _____

7. An chéad dáta a thuairiscíoch an t-iompar (First date it was reported):

Lena daltaí: _____

Lena tuistí: _____

8. Cur síos gairid ar an iompar bulaíochta agus tuairimí na bpáistí agus na dtuistí maidir le cad gur cheart tarlú. (Brief description of the behaviour and opinions of affected child and their parents as to what should happen next)

9. Dáta don athbhreithniú / Review

An bhfuil deireadh leis an mbulaíocht? (Tar éis 20 lá scoile). Cur tuairimí na ndaltaí agus tuistí san áireamh. (After 20 school days - has bullying ceased? Include opinion of affected child and their parents)

10. Teagmháil le seirbhísí seachtracha (má bhaineann). (Contact with outside services, if applicable)

Cé hiad? Cad a tharla?

--

Sínithe _____ (Múinteoir Ábhartha)

Dáta _____